

LIVRUSTKAMMAREN SKOKLOSTERS SLOTT HALLWYLSKA MUSEET

Datum
2016-03-17

Dnr
LSH 239/15:1.4.1

Remissvar på betänkandet (SOU 2015:89) Ny museipolitik

Sammanfattning

Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet (LSH) ser positivt på utredningens intention med en museipolitik som delvis får en ny inriktning där museerna får både ett tydligare mandat och ett större ansvar för att utveckla verksamheterna utifrån perspektivet att bidra till en demokratisk samhällsutveckling.

Utredningens givande historiska bakgrund visar att många frågor kring museernas roller, uppgifter och ansvar är återkommande genom åren. Däribland finns konflikten mellan att bevara och att använda samlingar, centralt och regionalt, samt möjligheten att möta s.k. museiovana målgrupper. LSH saknar en tydligare visionär bild av hur museerna kan utvecklas inom dessa områden och en mer omfattande analys av de framtida utmaningarna, inte minst i relation till just demokratifrågorna. Exempelvis ser LSH att den digitala utvecklingen hade behövt ges större utrymme, ett område som LSH ser som en av vår tids stora möjligheter och utmaningar. LSH anser även att större satsningar bör göras på insatser för att nå museiovana grupper, om museerna ska fortsätta vara relevanta och trovärdiga institutioner. Likaså saknas en fråga i utredningens förslag som är väsentlig för många centralmuseer, hur ökande hyror riskerar att urholka resurserna och därmed möjligheten till museiutveckling.

LSH *instämmer helt* i utredningens slutsats att de allmänna museernas ändamål ska vara att bidra till det demokratiska samhällets utveckling genom publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad och en aktiv förvaltning av samlingarna. LSH:s egen vision utgår från samma tanke och vår erfarenhet av att arbeta för en sådan utveckling är mycket positiv. Att LSH redan arbetar utifrån detta synsätt och exempelvis förmedlar ett reflekterande förhållningssätt till historien med olika berättelser och perspektiv gör att utredningens förslag om en lag inte ses som en avgörande fråga för LSH och de centralmuseer som bedrivs i myndighetsform. Samtidigt anser vi att den föreslagna lagen kan vara viktig för de allmänna museerna generellt, varför LSH instämmer i utredningens förslag om en museilag. Däremot *instämmer inte* LSH i utredningens museidefinition, vilken riskerar att förminska museernas roll och betydelse.

Även om LSH instämmer i utredningens intentioner om att fria museiverksamheter ska bidra till en demokratisk samhällsutveckling så delar vi inte alla uppfattningar om genomförandet. LSH ser inte att den föreslagna myndigheten skulle främja museiutvecklingen i tillräckligt hög grad för att vara motiverad, varför befintliga aktörer istället borde få förändrade uppdrag som tydligare gynnar museernas utveckling av verksamheten utifrån lagens formulering. LSH välkomnar utredningens förslag om att medel behöver frigöras för att stimulera genom utvecklingsprojekt, dels för att nå ut i landet, dels för att skapa nydanande verksamhet för att nå nya målgrupper. Utvecklingsmedlen bör tydligare riktas till utveckling av verksamheten i linje med lagen, för att nå fler besökare och utveckla fler perspektiv och inte, som i förslaget, fokusera på en utveckling av själva utställningsmediet. Med tillit till museibranschen och museiorganisationernas egen kraft att utvecklas, ett tydligt mandat för museerna och genom riktade utvecklingsmedel som stimulans bör museernas roll kunna stärkas.

Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet

Slottsbacken 3, S-111 30 Stockholm • Tel +46-(0)8-402 30 00 • Fax +46-(0)8-20 73 05 • registrator@lsh.se
Bankgiro 5095-1722 • Org. 202100-3732 • VAT No. SE202100373201 • www.lsh.se

LIVRUSTKAMMAREN SKOKLOSTERS SLOTT HALLWYLSKA MUSEET

Datum
2016-03-17

Dnr
LSH 239/15:1.4.1

10.3 Slå fast museernas ställning i en lag

LSH *tillstyrker* förslaget om en museilag för de offentligt styrda museerna som fastslår museernas fria ställning som kunskapsinstitutioner i samhället och deras ansvar för att förmedla ett reflekterande förhållningssätt till historien och omvärlden.

LSH ser egentligen inte den föreslagna lagen som väsentlig för de centralmuseer som är myndigheter, då myndighetsformen och styrning genom instruktion och regleringsbrev i sig skapar de förutsättningar utredningen efterfrågar. För de offentliga museerna i stort ser vi däremot att lagen kan vara ett bra verktyg för att ge museerna en tydligare och mer professionell roll. Den kan skapa förutsättningar för en verksamhet där reflektion och diskussion finns som i sin tur leder till målsättningen med museiverksamheter som bidrar till att en demokratisk samhällsutveckling uppfylls. En museilag som bekräftar de offentliga museerna som fria röster behöver också ge museerna tydliga skyldigheter, som att integrera olika perspektiv och berättelser.

10.3.1 Lagen ska gälla det allmänna museiväsendet

LSH *tillstyrker* att lagen ska innehålla bestämmelser om det allmänna museiväsendet, med statliga-, regionala- och kommunala museer samt övriga offentligt styrda museer. Till den sistnämnda gruppen sammanför utredningen de museer som har mer än halva antalet ledamöter utseedda av det allmänna, i likhet med lagen om offentlig upphandling. Där anser LSH att den definitionen är för snäv, då exempelvis Tekniska museet med flera andra institutioner som i brukarnas ögon definitivt ses som allmänna museer inte skulle omfattas. Ytterligare utredning av definitionen krävs. LSH anser att graden av offentlig finansiering bör vägas in om möjligt, till skillnad mot vad utredningen föreslår. Lagen bör omfatta de museer som tillhör det allmänna museiväsendet och som inte har syfte att varken vara kommersiella eller ideella. Om en verksamhet mottar en för omsättningen väsentlig del offentliga medel är det rimligt att mottagaren också arbetar utifrån de villkor lagen stipulerar.

LSH *instämmer inte* i den definition av museer som utredningen använder, då ett alldeles för starkt fokus läggs på utställningsverksamhet som endast utgör en del av museiverksamheten. Utställningsverksamheten bör istället ses i ett sammanhang, som en del i den kunskapsproduktion kopplad till publikt arbete och de upplevelser som museerna verkar för, med utgångspunkt i samlingar av materiellt och immateriellt kulturav. Om utredningens definition används i lagen riskerar den att bli normerande för vad ett museum är, vilket skulle förminska museernas roll vilket kan leda till minskat förtroende bland museibesökarna.

LIVRUSTKAMMAREN SKOKLOSTERS SLOTT HALLWYLSKA MUSEET

Datum
2016-03-17

Dnr
LSH 239/15:1.4.1

LSH *anser* att ICOM:s museidefinition, som dessutom är vedertagen nationellt och internationellt, är bra. I uttolkningen av den finns alla möjligheter att tolka in utredningens intention med museer som bidrar till den demokratiska samhällsutvecklingen genom att anlägga bl.a. ett reflekterande förhållningssätt till historien och omvärlden. Om lagen sedan bör omfatta fler än museerna, såsom konsthallar och andra utställningsaktörer, bör lagen istället stiftas för att omfatta såväl museer som andra offentliga utställningsverksamheter.

10.3.2 De allmänna museernas ändamål

LSH *tillstyrker* att de allmänna museernas ändamål ska vara att bidra till det demokratiska samhällets utveckling genom publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad och aktiv förvaltning av sina samlingar. I själva verket ser vi det redan idag som ett grunduppdrag för de allmänna museerna och LSH arbetar med detta som utgångspunkt för hela verksamheten. Utredningens förslag ligger nära den vision som LSH har för sin verksamhet, med en värdegrund som visar att all museiverksamhet ska utgå från alla människors lika värde och främja en demokratisk samhällsutveckling. Däremot saknar LSH att utredningen inte tydligare formulerat visionen med detta, liksom vad detta kan innebära för museiverksamheter. Museerna måste göra sig relevanta i samhället idag, med utgångspunkt i verksamheten. LSH har formulerat det som att vi med kunskap och olika perspektiv, på såväl det förgångna som samtiden, visar att det går att förändra samhället.

10.3.3 Respektera museernas fria ställning

LSH *tillstyrker* vikten av att museerna som kunskapsinstitutioner är fria röster som visar, berättar och skapar upplevelser samt reflekterar över kulturarv och historia. LSH *anser* att detta både är en rättighet och en skyldighet i ett demokratiskt samhälle, då de berättelser som museerna förmedlar ger allmänheten möjlighet att reflektera över sin plats i historien och i sin tur bidra till det samhälle vi lever i. I museernas roll, att vara en mötesplats för ett demokratiskt samtal, har museerna en viktig roll i att moderera samtalet och släppa in olika åsikter. Museernas fria röst måste därför starkt förankras i ett ansvar att bidra till en demokratisk samhällsutveckling.

10.3.4 Tillgänglig och kvalitativ publik verksamhet

LSH *tillstyrker* utredningens förslag avseende tillgänglig och kvalitativ verksamhet. LSH vill dock framhålla att tillgänglighet för alla är något som kräver mycket stora resurser för att kunna uppnås på ett kvalitativt sätt. Att uppfylla de lagstadgade diskrimineringsgrunderna i kulturhistoriska miljöer kräver ett fortsatt resurskrävande arbete. När svåra fysiska hinder avhjälps påverkas hyresnivåer och kostnader, som är svåra att rymma inom befintliga ramar, samtidigt som satsningen pågår för att utveckla en verksamhet för alla. I LSH bedrivs museiverksamhet exempelvis i två kulturhistoriska

Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet

Slottsbacken 3, S-111 30 Stockholm • Tel +46-(0)8-402 30 00 • Fax +46-(0)8-20 73 05 • registrator@lsh.se
Bankgiro 5095-1722 • Org. 202100-3732 • VAT No. SE202100373201 • www.lsh.se

LIVRUSTKAMMAREN SKOKLOSTERS SLOTT HALLWYLSKA MUSEET

Datum
2016-03-17

Dnr
LSH 239/15:1.4.1

fastigheter som ursprungligen byggdes som bostadsmiljöer, där andra tillgänglighetsanpassningar än lättavhjälpta hinder som exempelvis hissar är ytterst resurskrävande.

LSH *anser* generellt att en bredare palett av åtgärder än vad som föreslagits behövs för att nå alla i samhället. Ett mer riktat arbete gentemot museiovana grupper skulle kunna bredda besöksgrupperna i museerna, utöver att ge fler besökare. Utvecklingsmedel skulle i detta fall behövas för att stimulera till nytänkande vad gäller bl.a. metoder och arbetssätt.

LSH *anser* också att utredningen inte tagit fasta på digitaliseringens potential vad gäller området. Den digitala arenan är en viktig framgångsfaktor avseende tillgänglighet, öppenhet och i anpassningen för olika personers behov. Genom digitaliseringen når institutionerna många fler besökare än de som har möjlighet att komma till museerna och över region- och nationsgränser. Digitaliseringen bidrar sålunda både till en regional och internationell spridning och ökar tillgängligheten både till kunskap, miljöer och samlingar. Den ger människor möjlighet, utifrån deras egna perspektiv, att både utforska museernas material och själva använda det i högre uträkning.

LSH *anser* därför att museerna ska tillgängliggöra så mycket som möjligt av digitalt material och samlingsdata under fria licenser för att det allmänna museiväsendet ska vara tillgängligt för alla och vara anpassat till användarnas olika förutsättningar.

10.3.5 Kunskapsuppbyggnad av hög kvalitet

LSH *tillstyrker inte* utredningens förslag att samtliga allmänna museer ska bidra till forskning. Därtill är kravet ”bidra till forskning” dessutom för lågt ställt för exempelvis centralmuseerna, om definitionen av att bidra till forskning uttolkas som att det räcker med att tillhandahålla källmaterial.

Museerna tillhandahåller material till såväl allmänhet som många andra organisationer, varför det inte kan ses som specifikt främjande av forskning. Om ”att bidra till forskning” däremot innebär något mer än att tillhandahålla material är utredningens förslag ett för högt ställt krav för att åläggas det allmänna museiväsendet generellt. Det finns många mycket små publika museiverksamheter lokalt i landet och som enligt utredningens förslag skulle komma att klassas som allmänna museer, vilka knappast bör ha i uppdrag att prioritera den uppgiften.

Museer bidrar på ett allmänt plan alltid till kunskapsuppbyggnad, men för centralmuseerna ser LSH att forskningssamarbeten med universitet och högskola är lägsta nivå. Centralmuseer kan i princip vara forskningsinstitutioner med museiverksamhet, andra är museiinstitutioner med forskningsverksamhet. Så bör det vara även fortsättningsvis, varför frågan bäst styrs via instruktion och regleringsbrev. Om lagen ska omfatta frågan om forskning kopplad till museerna bör definitionen av begreppen utvecklas och lagkravet differentieras inom olika museiverksamheter.

Utredningen föreslår att museerna ska ”upprätthålla hög kompetens inom sina ämnesområden”, en formulering LSH anser för tolkningsbar. Det kan lätt tolkas som en traditionell syn på museerna och

Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet

Slottsbacken 3, S-111 30 Stockholm • Tel +46-(0)8-402 30 00 • Fax +46-(0)8-20 73 05 • registrator@lsh.se
Bankgiro 5095-1722 • Org. 202100-3732 • VAT No. SE202100373201 • www.lsh.se

LIVRUSTKAMMAREN SKOKLOSTERS SLOTT HALLWYLSKA MUSEET

Datum
2016-03-17

Dnr
LSH 239/15:1.4.1

som är alltför hårt kopplad till samlingarnas beskaffenhet. LSH instämmer i att museerna ska med hög kompetens kunna belysa olika perspektiv men är tveksamma till begreppet ”sina ämnesområden”. Forskning och kunskapsuppbyggnad kan lika gärna bedrivas utifrån exempelvis pedagogiska utgångspunkter eller samtida kontexter som inte är ämnesspecifika. Med andra ord föreslår LSH ett annat språkbruk som bekräftar att museerna behöver kompetens för att ge olika perspektiv, och därmed kunna uppfylla målet med att stärka en demokratisk samhällsutveckling.

10.3.6 En aktiv samlingsförvaltning

LSH *tillstyrker* förslaget att museerna i det allmänna museiväsendet aktivt ska förvalta samlingarna. Utredningens fokus vid gallring gör att styrkorna i att samla och förvalta samlingar underordnas. Digitaliseringens möjligheter till ökat användande av kulturarvet beskrivs t.ex. endast kortfattat. Utredningens intention med att tala om en aktiv förvaltning tolkar LSH som ett sätt att öka aktiviteterna och ställningstagandena runt samlingar, en intention som LSH instämmer i.

LSH välkomnar dock det förtydligande som förslaget utgör runt gallring, även om flera av frågorna om exempelvis försäljning redan är reglerade i både lag och i ICOM:s yrkesetiska regler. Frågan om överlåtande av föremål utan ekonomisk ersättning är dock viktig för LSH och andra centralmuseer i myndighetsform. Om möjligheten att överlåta föremål ges kan LSH exempelvis reglera depositioner till stiftelser, regionala och lokala aktörer och därmed påverka det regionala och centrala samarbetet positivt.

Utredningen hävdar att avyttring och gallring av föremål ger ekonomiska fördelar. Den bedömningen *delar inte* LSH då det krävs en stor insats för att utreda varje gallringsärende. Därtill kommer den viktiga frågan om förtroende. Skulle museerna öka gallringstakten betydande och utan ett gediget övervägande i varje enskilt fall skulle allmänhetens förtroende kunna skadas för museerna och därmed bl.a. omöjliggöra det viktiga insamlandet. ICOM:s yrkesetiska regler inom området är en internationell standard att ta fasta på.

LSH anser att det sker en sammanblandning i utredningen mellan olika typer av dilemman och vill påminna om att mänskliga kvarlevor och krigsbyten är två helt olika frågor med skilda etiska aspekter. De senare aspekterna har grundligt analyserats av LSH i ett internationellt och väl dokumenterat samarbete.

LSH saknar underlag för att underbygga utredningens resonemang om att museerna ”bör tillåta mer publik hantering” av föremål, och hoppas att utredningens förslag ska tolkas ha en pedagogisk ambition med detta. Att använda samlingar i pedagogiskt arbete för att möjliggöra olika sätt till lärande och användandet av sinnen är något LSH skulle vilja se mer av i museiutvecklingen. Med ”handling collections”, som det benämns i Storbritannien, tas originalföremål ut ur samlingen, för att ingå i pedagogisk verksamhet - ett utmärkt sätt i skapandet av en lärandesituation.

LIVRUSTKAMMAREN SKOKLOSTERS SLOTT HALLWYLSKA MUSEET

Datum
2016-03-17

Dnr
LSH 239/15:1.4.1

10.3.7 Statliga museer ska nå hela landet

LSH *tillstyrker* förslaget att de statliga museerna ska verka för att tillgängliggöra sin verksamhet för människor i hela landet, men *instämmer delvis* i utredningens förslag till hur detta ska ske. LSH ser att den digitala utvecklingen skapar nya möjligheter för de centrala museerna att lättare samarbeta med andra aktörer. När föremålsdatabaser liksom annan samlingsdata, fotoarkiv, kunskap och material delas digitalt ökar tillgången stort till centralmuseerna. I utredningen sägs att de centralmuseerna ska ”arbeta mer med vandringsutställningar och i samband med dessa även designa upplevelser i digitala kanaler”. Regionala museers och andra aktörers behov av att centralmuseerna producerar och tillhandahåller färdiga produkter som en vandringsutställning kan LSH inte se som främst prioriterat. Det utgår från perspektivet att centralmuseerna skulle vara avsändare och regionen dess mottagare. LSH ser samverkan på betydligt mer jämlika villkor som mycket mer fruktsamt. Centralmuseerna får dessutom möjlighet att i högra grad ta del av all den intressanta museiutveckling som pågår regionalt. Att centralmuseerna skulle behöva ha en större andel lättträlig verksamhet är helt klart en resursfråga, och medel skulle behöva komma till i stat och region för att stimulera till fler samarbeten.

Centralmuseerna behöver dela sitt material i betydligt högre utsträckning, för att stimulera till olika samarbeten. I analysen av effekter och statistik från hur museiverksamhet når hela landet är det också dags att värdera digitala insatser och besökare, där det digitala i princip helt saknas idag t.ex. i Myndigheten för kulturanalys uppföljning.

10.3.8 Alla museer ska samverka

LSH *tillstyrker* att museerna oberoende av huvudman ska samverka och ställa föremål ur samlingarna till varandras förfogande samt eliminera de hinder som försvårar detta. LSH anser dock inte att de administrativa avgifterna är det största hindret för samverkan och ökad utlåneverksamhet mellan museerna. Högt ställda krav på transporter, säkerhet och klimat är det mest kostnadsdrivande i dessa sammanhang. Mindre museer liksom museer som inte bedriver verksamhet i ändamålsenliga lokaler har svårt att uppfylla kraven och riskerar att hamna utanför samverkan.

10.5 Inrätta en ny myndighet för museifrågor

LSH *tillstyrker inte* förslaget att en ny myndighet för museifrågor inrättas. Den sektorsmyndighet som föreslås har så många uppgifter, både att främja och utöva tillsyn, att LSH inte anser en sådan konstruktion kommer att kunna främja museiutvecklingen.

Uppföljning, kvalitetsutveckling, omvärldsanalys och bidragsfördelning ingår bland den föreslagna myndighetens uppgifter, vilka LSH anser görs bättre av andra eller i vissa fall inte bör utföras. Myndigheten skulle naturligtvis kunna ses som samlande, då många museifrågor skulle hanteras där. Utredningen svarar dock inte på frågan hur denna myndighet skulle främja museiutvecklingen eller vilket problem som skulle lösas, utan handlar mer om hur frågor kan hanteras delvis samlat.

Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet

Slottsbacken 3, S-111 30 Stockholm • Tel +46-(0)8-402 30 00 • Fax +46-(0)8-20 73 05 • registrator@lsh.se
Bankgiro 5095-1722 • Org. 202100-3732 • VAT No. SE202100373201 • www.lsh.se

LIVRUSTKAMMAREN SKOKLOSTERS SLOTT HALLWYLSKA MUSEET

Datum
2016-03-17

Dnr
LSH 239/15:1.4.1

Museibranschens egen kraft liksom museernas egen skyldighet och möjlighet att utvecklas måste tas tillvara. Skapas tron att någon annan ska ordna såväl utveckling som problemlösning skulle det istället kunna verka hämmande på utvecklingen. Genom att museiorganisationerna utvecklas i olika riktningar främjas dessutom en mångfald, något som LSH ser som en tillgång för samhället.

LSH *anser* dock att det finns områden där en samordning kan vara fördelaktig, exempelvis Digisam-arbetet. Omvärldsanalys och framtidsspaning finns det alltid ett visst behov av. Samtidigt måste, som LSH ser det, varje enskild organisation också själva skaffa bra omvärldsbilder för att kunna åstadkomma utvecklingen. Överlag delar inte LSH uppfattningen att utveckling och strategiarbete kan förläggas till en organisation och genomförandet till en annan. En korsbefruktnings av genomförande och visionär utveckling inom en organisation ser LSH som mest gynnsam för museiverksamheter.

10.5.1 Kvalitetssäkring genom kollegial granskning

LSH *tillstyrker inte* förslaget om att inrätta ett system för kvalitetssäkring av centralmuseernas verksamhet genom kollegial granskning. Brukarperspektivet saknas i detta förslag, och om museibranschens främsta utmaning är att nå alla, dvs. skapa förutsättningar för både att få och möta nya besökare, så ser LSH inte en kollegial granskning inom Sveriges småskaliga museibransch som en bra metod i strävan efter att öka kvaliteten. Detta resurskrävande förslag kan dessvärre minska museernas möjligheter till utveckling, med ytterligare en uppgift att rymma inom de redan snäva ramarna.

10.5.2 Fördela statsbidrag inom museisektorn

LSH *tillstyrker inte* utredningens förslag om att förflytta fördelningen av befintliga statsbidrag, till de centrala museernas forskning, arbetslivsmuseer och försvarshistoriska museiverksamheter till den nya myndigheten. Tvärtom är det viktigt att expertmyndigheter som Statens försvarshistoriska museer fördelar bidrag till försvarshistoriska museiverksamheter, utifrån den myndighetens specifika kunskaper. Om det inte anses behövas någon expertkunskap kan annars bidragsfördelningen förläggas till många andra myndigheter och kräver ingen ny museimyndighet.

Det föreslagna nya statsbidraget på 28 miljoner kronor skulle naturligtvis stimulera museiutvecklingen, men inte heller det initiativet är beroende av en ny myndighet.

10.5.3 Pröva frågor om utställningsgarantier

LSH *tillstyrker inte* förslaget, då argument saknas för att detta på något sätt skulle förbättra eller utveckla verksamheten.

LIVRUSTKAMMAREN SKOKLOSTERS SLOTT HALLWYLSKA MUSEET

Datum
2016-03-17

Dnr
LSH 239/15:1.4.1

10.5.4 Bistå museerna i frågor om digitalisering

LSH avstår från att yttra sig över på vilken statlig myndighet som Digisam är bäst placerad men vill understryka vikten av att samordna digitalisering mellan olika institutioner som museer, arkiv och bibliotek. Först när digitaliseringsinsatserna, främst i riktning mot öppen länkad data är samordnad, kommer tillfredställande resultat uppnås och materialet vara fullt användbart för allmänheten.

10.6 Se över instruktioner och styrdokument

I utredningens bedömning inom området påtalas att museerna bör ges i uppdrag att ta fram strategiska planer, vilket förutsätter att dylika skulle saknas. Förslaget stödjer knappast utredningens egen slutsats om en ökad frihet för museerna, då den tidigare avskaffade indelningen i verksamhetsgrenar skulle återinföras med publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad och samlingsförvaltning. Det skulle minska museimyndigheternas självständiga val att dela in verksamheten utifrån väsentliga prestationer, vilket LSH bedömer som utvecklingshämmande. Även om prestationerna LSH redovisar säkerligen skulle kunna indelas i dessa verksamhetsgrenar så har möjligheten för varje myndighet att själv skapa indelningen skapat incitament för nytänkande och utveckling.

10.6.1 Anslag och avgiftsinkomster

LSH *delar* utredningens bedömning att museibutiker bör undantas från kravet på full kostnadstäckning, vilket skulle förbättra för museibesökarna. Museibutiker drivs inte med vinstintresse, utan utbudet och försäljningen av varor måste betraktas som service till besökarna kopplat till besöksupplevelsen. Publikundersökningarna visar att butikerna är viktiga inslag för dagens besökare, samtidigt som möjligheterna att bedriva butiksverksamhet med full kostnadstäckning i museerna är små, med förutsättningar som förhållandevis dyra lokaler, förväntan på sortiment som inte baseras på kommersiella ställningstagande m.fl. faktorer.

Magnus Hagberg
Överintendent, Livrustkammaren och Skoklosters slott med Stiftelsen Hallwylska museet